

Vi fick lära oss vänta till sist

I april 1946 föddes vår nuvarande Kung, några dagar innan föddes Asta, berättelsens huvudperson. Uppvuxen på en bondgård med mamma, pappa, syskonen Göran och Gunnel. Pappa föddes på gården 1918 och övertog gården 1938. På den tiden var det ganska naturligt att gården skulle skrivas över på ett av barnen, så den äldre generationen kunde bo kvar. Mamma kom från granngården, dit hon kommit med sina föräldrar två år gammal. Gården Lindsbo blev pappas och mammas livsverk, de jobbade sida vid sida med sin gård, tidvis jobbade pappa på byns träindustri. Först på 1980-talet började mamma jobba utanför hemmet. Min bror Göran, tre år yngre än jag, minns jag nästan bara som sjuk när han var liten. Vid tre månaders ålder insjuknade han i reumatisk feber och har väl mer eller mindre känt av det hela livet. Gunnel min lillasyster, tolv år yngre än jag, fick en helt annan uppväxt med utbildning, bil och körkort. Jag är inte avundsjuk på henne, det är tidens framfart som ändrat dom ekonomiska förutsättningarna att kunna ta sig fram. På andra våningen bodde farfar Augustinus och farmor Ada, i granngården bodde morfar Alexander och mormor Augusta.

Ett hem på landet under femtiotalet var inte så lyxigt utformat, men vi hade rent och snyggt omkring oss, vi fick också kärlek och omtanke. Det fanns inget vatten indraget och slaskhinken fick bäras ut bort till åkerkanten. Badrum var det lilla tvättrummet och handfatet fick duga att tvätta sig i. Från reservoaren i järnspisen fick man varmvattnet, oftast droppade det ur kranen och den lilla skålen under kranen samlade upp dropparna. På hösten sattes innanfönster in, det lades vadd emellan och eterneller stacks ner i vadden. Det skulle också vara klisterremsor så det blev tätt. Jag kommer ihåg hur vinden spelade i remsorna. På våren när innanfönstren kom ut blev det sommar med en gång. Vi hade inte frysbox utan det konserverades, det var både frukt, grönsaker och kött som fick stå på spisen och puttra i konserveringsapparaten. Vinterfrukten, små gula äpplen, lindades in i telefonkatalogens blad, sedan hade vi äpplen fram mot vårkanten. Ekonomin var många gånger kärv när jag var liten, men jag kände aldrig att det saknades något.

Det fanns gott om grannar. Till darra, som betyder granne, bodde tant Alma och farbror Karlsson, dit pilade man ofta för där fanns det polkagrisar i skåpet över spisen. Jag följde ofta med farmor och hälsade på tant Hulda. Hon hade fått ett gökur, därför var det alltid bäst att gå till tiokaffet, för då kunde göken gala både tio, elva och tolv gånger. 1953 byggdes en ny väg förbi mitt hem, det var en så kallad byväg. Det hände en sprängolycka och den glömmar man aldrig då det hände precis utanför mitt hem. Vi fick en ny väg till skolan och man cyklade i det grova gruset, ofta blev det punktering och det var inte så bra. Jag började i Mjölbackens skola och på den tiden var det ingen skolmat utan man hade med sig smörgås och saft. Saften blev alldeles smulig då man drack direkt ur flaskan. Andra terminen fick vi mjölk eller choklad till smörgåsarna i en matsal och i andra klass fick vi skolmat. Mitt bästa ämne var svenska, jag älskade att skriva, annars var jag väl en medelmåttig elev. Jag ville gärna fortsätta i skolan men det fanns inte så stora möjligheter på den tiden.

Mitt första arbete blev i byns affär och första lönen var åttio kronor. När jag var sjutton flyttade jag till Kinna och jobbade i två år också i affär. Lönen var inte så stor men jag fick lära mig att hushålla med pengarna. Jag minns att jag skulle köpa en present till min nuvarande man, samma karl har hängt med hela tiden och lika mycket ser jag honom idag. Åke skulle fylla tjuogoett och det fanns en tröja i herrekiperingsfönstret som kostade åttio kronor. Den sparade jag till och varje dag när jag gick från jobbet kikade jag om den fanns kvar. En dag hade jag fått ihop åttio kronor, kunde köpa tröjan och den var omtyckt. Kanske var det glädje i att kunna spara innan

man handlade.

1965 kom jag till min nuvarande arbetsplats och togs emot första morgonen av företagets kamrer iklädd tweedulster och hatt. Självt hade jag kapp, en grön så kallad pillerburk till hatt och frisyren i page. Det var meningen att jag skulle vara på kontoret, då kom lagerchefen och sa ifrån att han måste ha folk. Blyg och försynt gick jag till lagret och där är jag fortfarande kvar.

Lönen var tre kronor i timmen för att sedan bli tre och femtio. I slutet av sextioalet gick jag som första kvinnliga medlem med i facket på företaget och hade då tjänsteår som gjorde att lönen steg med en och sjuttiofem. En fruktansvärd höjning tyckte dom äldre damerna som varit anställda i många år, men ingen hade gått med i facket. Arbetstiden på sextioalet var 7.00 till 17.30. Vi hade lång lunch därför att dom som bodde i samhället skulle hinna gå hem och äta, vi andra fick vackert finna oss i dessa raster. Vi hade mycket övertid vår och höst, i regel tre kvällar i veckan förutom dom som spelade fotboll och måste träna. Nästan så man önskade att man varit fotbollsspelare. Höst och vår bjöd företaget på kaffe på byns hotell, det var när vår- och höstkollektionen var klar. Kaffe, kakor, tårta, ett glas likör eller punsch. Hör och häpna, cigaretter bjöds runt på bricka, men det var 1965.

På lunchrummet spelade alltid killarna kort på elvarasten, vi har alltid haft femton minuter elvakaffe på betald arbetstid. Rakt över vägen låg på den tiden ett bageri och där köptes wienerbröd. Sedan skulle det spelas kort så man kan räkna ut hur seg kortleken blev. 1966 gjordes en resa till Göteborg det var teaterbesök på Lisebergsteatern, sedan åt vi en finare middag. Då vi på den tiden var runt 120 anställda åkte vi i två bussar. Det var en buss för kontoret och en för lagret. I lagrets buss ville alla vara för där var det hög stämning.

Tänk vad tiden förändras! Vi kvinnor var nylagda i håret, handväska på armen och nästan lite blyga för varandra, killarna var uppklädda i kostym och slips och såg ju riktigt bra ut. När det inte var fullt upp på postordern fick vi flickor ofta gå in till syavdelningen och hjälpa till att plocka upp hemsömnad. Det fanns en äldre dam som sydde midjeförkläden, hon hade ingen el i sitt hus så jag minns hur förklädena doftade fotogen. Det var inte många kronor hon tjänade i veckan, men hon hade säkert inte så stora utgifter heller.

1970 byggdes företaget till. Tillbyggnaden fick ge plats till företagets partiförsäljning, och postordern flyttade också till dessa lokaler. Vi hade fortfarande bandsystem och vid varje station fanns det för det mesta två personer. Ännu hade inte datan kommit in i bilden och statistik fördes för hand, ett streck för varje vara. Vid bra försäljning blev det många streck på en dag. Det blev en bättre arbetsmiljö i nya lokaler. I mitt privatliv hände en stor sak 1970, jag gifte mig med min Åke, en grabb från en by några mil från mitt hem. Vi flyttade in i en lägenhet och några barn fick vi inte men vi hade en hund som hette Tomas. Under alla år har vi sett rikedomen i varandra, vi har gjort resor och vår stora passion är Härjedalen, där vi fjällvandrar flera gånger om året. Tiden rullar på och vi kommer fram till 1980-talet, det mesta rullar på som vanligt, det kan tyckas enformigt, men så var det inte. På jobbet kom en stor förändring 1985, då togs bandsystemet bort och det infördes ett vagnsystem. Vi kunde då få med oss tjugo order åt gången och plockningen av varor gick efter ett datasystem. På etiketten stod artikelnummer, hyllfack och så vidare. Den största förändringen var väl annars dom människor som slutade. Sällan anställdes någon ny, systemet gjorde att folket kunde minskas.

På 1990-talet började jag gå på ABF och läsa en dag i veckan. Jag läste engelska, svenska, matte, samhällskunskap, det berikade verkligen mitt liv och gjorde att jag fick ett sug efter att läsa. Ett tag stod jag på tröskeln till att börja läsa vidare. En arbetskamrat till mig slutade under 90-talet och hon gav mig orden: Lova nu att du hittar på något i ditt liv. Då fann jag intresset att gå skrivarkurser och samtidigt började jag måla akvarell. Jag känner idag att detta var en kick för mig för det har berikat mitt liv med många nya vänner. I dagarna har jag varit med på en akvarellutställning och fick beröm för mitt målande. Ofta skickar jag in lite till tidningar och det är med glädje jag läser det.

Vi har kommit fram till 2000-talet, åren pinnar på. Vi är inte längre så många anställda, mellan trettio och fyrtio personer. Vi skickar iväg cirka sjuhundra paket per dag, det kan variera något. Paketen går med poståkeriet som hämtar en gång per dag. Vi har ett bra emballage, kartong, papperspåse och plastpåse med en snygg logotype. Vad gäller inkommande varor har kartongerna anpassats för att passa i hyllorna utan omplockning, vilket är ett kostsamt och tidsmässigt dyrt alternativ.

Det är en bra arbetsplats där aldrig lön uteblivit utan allt fungerat. Jag har bra arbetskamrater, det är många av dom arbetskamrater jag hade när jag började. Enda skillnaden är att dom varit hemma och fått barn och sedan kommit tillbaka. Nu går vi tanter runt med våra vagnar på antikrundan som en yngre kille skämtar om. Visst får han skämta om detta, han bör nog vara tacksam att tanterna finns för än kan dom hugga i och plikttrogna är dom.

Ibland kan jag undra varför jag inte fått chansen att göra något annat på jobbet. Vi fyrtilister fick lära oss att backa istället och vänta till sist. En liten tjej som sommarjobbade frågade mig, har du aldrig fått göra något annat? Frågan snärtade till mig som ett piskrapp. Visst hade hon rätt, det var med tårar i ögonen jag kom på att jag hade ju stått alldeles stilla i mitt arbetsliv. Ibland är arbetsplatsen som en pyntad tårta, man petar försiktigt ur det bästa och låter det andra försvinna i grädden på assiettkanten. Jag har också märkt att arbetslivet är som en Flamencodans, ibland stannar den upp ett tag för att sedan ta ny sats. Vad jag ska tro om företagets framtid är svårt att säga. Personligen tror jag inte att det går för någon att se in i framtiden. Vi lever i en roterande värld där tiden får utvisa.

Asta Persson